

Nr 321

Av herr **Staxäng**, om beredande av bättre kreditmöjligheter för fiskare för anskaffning av båtar och redskap.

De oavbrutet ökade anspråken på fiskerilånefonden och den sedan många år ständiga medelsbristen inom fonden framtvingar en djupgående omprövning av formerna för och omfattningen av denna för vårt havsfiske fundamentalt betydelsefulla låneverksamhet. Ju längre staten tövar med att på ett eller annat sätt underlätta finansiering av nyanskaffningar m. m. och med att väsentligt vidga ramen för yrkesfiskarnas möjligheter att med statens bistånd följa med i näringsens allmänna tekniska utveckling och över huvud utnyttja sina förutsättningar, desto allvarligare måste man bedöma vårt havsfiskes framtid och därmed en mycket väsentlig del av exempelvis Göteborgs och Bohus läns möjligheter att ge kustbefolkningen en rimlig bärgning.

Den benägenhet, som torde finnas att i viss mån förringa yrkesfiskets — och även den mindre fraktfartens — betydelse för Göteborgs och Bohus läns näringsliv i stort, bottnar i en farlig felsyn eftersom fisket utgör själva livsnerven i tätbefolkade och relativt blomstrande kustsamhällens existens. Ett stagnerande havsfiske riskeras om eftersläpningen i bl. a. fiskerilånefondens möjligheter att medverka vid fiskets tekniska rationalisering får fortsätta. En sådan utveckling skulle också medföra såväl ekonomiska som sociala svårigheter. Penningvärdesförsämringen, som i förening med ständigt ökade tekniska anspråk yttrar sig i allt högre anskaffningsvärden för båtar, motorer och andra nödvändiga redskap och förnödenheter, ökar lånebehoven. Dessutom har fiskets lönsamhet på senare år inte lämnat rum för något nämnvärt enskilt sparande bland fiskarna, och de tvingas därför i allt större utsträckning att beträda lånevägen för att finansiera ofrånkomliga investeringar, om de skall kunna tänka på att bli vid sitt yrke. De ökade utgifterna kan endast i ringa, om ens i någon grad kompenseras genom rikligare tillförsel och högre förstahandsvärde på fisken.

Många omständigheter ute i kustsamhällena, där fisket betyder dagligt bröd för tiotusentals människor, tyder på att det kritiska skede, som nu är för handen, då fiskare, som normalt bör ha stora chanser att fortsätta i sitt yrke och föra utvecklingen vidare, frestas att ge efter för finansierings-svårigheterna och därför söker sig över till andra arbetsområden. Som regel innebär detta att de lämnar skärgården. Det torde bli ytterligt svårt

att en gång vända folkströmmen tillbaka dit igen, när man väl en gång låtit det komma så långt, att särskilt den livskraftiga, arbetsföra fiskarungdomen avflyttat. Orsakerna till avflyttningen är i stor utsträckning att möjlighet inte funnits att i tid och på rimliga villkor låna upp tillräckligt kapital för köp av erforderliga arbetsredskap.

Riksdagen har på senare år flera gånger uppmärksammat fiskerilånefondens nödläge. Senast i fjol beslöts en förstärkning av fonden med en miljon kr. i tilläggsanslag för budgetåret 1954/55 och med 600 000 kr. för 1955/56. Hur välkommet detta tillskott än varit, räcker det dock inte till för att ens tillnärmelsevis tillgodose löpande och ackumulerade lånebehov.

Spänningen mellan tillgång och efterfrågan på fiskerilånemedel framgår av att fonden i sin helhet för närvarande disponerar 2,6 miljoner kr. att fördela. Men enbart inom Göteborgs och Bohus län föreligger för i år 56 ansökningar om lån på inalles 4 747 650 kr., en ökning sedan föregående år med inte mindre än 674 052 kr. Enligt uppgift har samtidigt fiskare på Gotland ansökt om lån på bortåt en miljon kr., och även från Blekinge och Kalmar län har låneanspråken vuxit högst avsevärt, vilket givetvis sammanhänger med att fisket där nere ändrar karaktär och blir havsfiske, vilket kräver betydligt större och sjösäkrare fartyg med starkare motorer. Allt som allt torde följaktligen låneanspråken i samtliga rikets fiskeridistrikt uppgå till minst fem miljoner kr. För Bohusläns vidkommande tillstyrktes år 1955 lån till ett sammanlagt belopp av 2 455 300 kr. Till förfogande stod emellertid endast 1 283 800 kr. och på tilläggsstat 641 900 kr. (1 925 700 kr.) eller 78,4 % av det tillstyrkta beloppet. De största lånen reducerades därför till 97 180 kr. i stället för tillstyrkta 120 000 kr.

För år 1956 har tillstyrkts lån till ett belopp av sammanlagt 2 717 100 kr., varvid de högsta lånebelopp som tillstyrkts uppgår till 115 200 kr. Med samma procentuella fördelning mellan landstingen och hushållnings-sällskapen som förra året skulle endast kunna påräknas 1 669 200 kr., vilket skulle medföra att lånen reducerades med i genomsnitt 38,6 % (d. v. s. 61,4 % av tillstyrkt belopp), och högsta lånebeloppet skulle bli ca 70 700 kronor.

Mot bakgrunden av att anskaffningsvärdet för båtar och redskap under samma tid ökat och nu för en utrustad fiskebåt överstiger 300 000 kr. framstår den berörda utvecklingen som mycket betänkelig. Fiskarna tvingas härigenom att på den öppna kreditmarknaden ordna sitt lånebehov, vilket i nuvarande läge är så gott som ogörligt.

Med sina nuvarande resurser kan fonden sålunda endast i otillräcklig grad fylla sitt angelägna syfte. Det är beklagligt, när staten av medelsbrist nödgår fiskarna att eftersätta vitala investeringsbehov. Statsmakternas åtgärd på sin tid att höja fiskerilånens maximigräns från 60 000 kr. till det dubbla innebar ju ett klart erkännande av behovet och önskvärd-

heten av att lämna finansieringshjälp av detta slag, men uraktlåtenheten att samtidigt sörja för betryggande medelstillgång resulterar tyvärr i att staten är ur stånd att infria sin välvilliga utfästelse.

Inför den aktuella situationen och med tanke på de ytterligare ökade anspråk, som kan emotses som följd av krav på större båtar för bl. a. fiske på avlägsnare vatten samt på Fladenground, framstår det som en helt enkelt trängande nödvändighet, att staten antingen direkt förstärker fiskerilånefonden med ett mycket betydande belopp eller också öppnar möjligheter för även fiskare att mot statsgaranti i de vanliga kreditinstituten låna åtminstone det maximerade fiskerilånebeloppet.

Denna form av kreditgivning mot statlig garanti är ju ingen nyhet. Den har tidigare prövats för att tillgodose andra angelägna finansieringsbehov, där den medfört avsevärda fördelar. Nu senast har hantverkare och småföretagare fått denna möjlighet att inom en investeringsram av tio miljoner kr. per år erhålla statlig kreditgaranti.

Det kan enligt min mening ifrågasättas om inte fiskerilånefonden bör läggas om och ersättas med en statlig kreditgaranti. En dylik omläggning torde emellertid inte kunna genomföras utan att det först utredes efter vilka grunder kreditgaranti skall erhållas. Härvid torde två huvudlinjer böra undersökas. För det första att den nuvarande maximeringen till 120 000 kr. per låntagare bibehålles med de förmåner i form av lägre ränta och två års amorteringsfrihet som för närvarande utgår. Även om härigenom till synes inga formella förbättringar åstadkommes innebär det i praktiken att maximibeloppet alltid kan erhållas, vilket för närvarande inte är fallet. Den andra linjen är att medgiva kreditgaranti upp till en viss del av båtarnas och fiskredskapens anskaffningsvärde, exempelvis 75 %. Den ram inom vilken kreditgaranti årligen skulle kunna medgivas torde därvid kunna fastställas till exempelvis fem miljoner kr.

Det är synnerligen angeläget för fiskerinäringen att kapitalanskaffningen underlättas. I annat fall försättes näringen i ett tvångsläge, som för framtiden kan komma att innebära mycket stora svårigheter inte endast för näringen som sådan utan även för hela folkhushållet.

Med stöd av vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en skyndsamt utredning i syfte att åstadkomma bättre kreditmöjligheter för fiskarna när det gäller anskaffning av båtar och redskap.

Stockholm den 26 januari 1956

Ernst V. Staxäng